

LA QUALITAT DELS GÈNERES SUBSIDIARIS
Isidor Cònsul

Joan Rendé, El viatger. Columna. Barcelona, 1994

Com a escriptor, Joan Rendé pertany a la colla dels que s'han barallat tenaçment amb gèneres subsidiaris (el periodisme i el guionatge àudio-visual, sobretot), i s'hi ha distingit per la virtut de saber convertir en glopades frescals de literatura els camins menors i aparentment humils que li ha tocat de fressar. Temps ha, quan signava com a Doctor Scòpius a les pàgines d'aquest diari, els seus escrits eren una finestra intel·ligent, amable i bonhomiosa: articles oberts que lliscaven per un pendís de bon humor i sempre amatents a reflectir la realitat en clau d'ironia. Un model que es recorda i s'enyora, encara. Alliberat del pseudònim, menà després la pàgina de gastronomia setmanal del diari i, la visita al restaurant que tocava, sovint se li transvestia en un esborrany de conte o en vigorosos apunts de costumisme literari. A banda, és clar, de comentar la delicadesa dels plats que hi menjava i la bondat dels vins amb què els acomboiava. Una part dels seus guions radiofònics han passat al format de llibre, Consultori sentimental de Cecília Bibiloni (1988) i crec que hem de lamentar que no hagi fet el mateix amb una selecció dels articles del Doctor Scòpius i amb les menges literàries d'aquell temps de paradisos gastronòmics.

També El viatger té un rerafons i una història periodístics. Si ho recordo bé, un cop acabada la tongada de bona cuina, Joan Rendé començà a publicar viatges imaginaris al suplement dominical de l'AVUI. Retreballats i en algun cas potser cuinats de nou, aquella trentena llarga de viatges configuren el volum que ara es comenta. Llegits novament, se m'ha tornat a fer clara la premisa inicial: la capacitat de l'escriptor per transformar en una garba literària

de qualitat els gèneres subsidiaris que li ha tocat de conrear.

Diria que les narracions dels viatges de Joan Rendé participen de la gràcia volàtil i intrínseca del personatge, i es fa difícil de deslligar-los del seu mateix tronc temperamental. L'autor ja hi juga, a aquesta estratègia, i a més de presentar els relats en primera persona i com a experiència de pàgines viscudes, omple la geografia i l'exotisme dels viatges amb referències a amics i coneguts (Jan Schejbal, Xavier Renau, Delfí Colomé i Josep Quintana, entre altres). Són narracions d'arrencada valenta i hi sobresurt un ús àgil, fluid i fresc de la llengua. Joan Rendé és un escriptor d'estil i dels que més bé traginen la líquida espontaneïtat de la llengua periodística: sap literaturitzar-la amb gràcia i hi manté una genuïtat estricta sense encarcaments ni postissos. I és capaç de fer-ho, per torna, sense afluixar cap a la derrota de tantes fugides a l'ambigüïtat i al desconcert. Un model, ras i curt, com ho és la prosa de Gaziell, Xammar i Pla. L'arrencada dels relats, repeteixo, acostuma a tenir un braó poderós que no es fàcil de mantenir i, alguna vegada, el pit inicial sembla desinflar-se. En general, però, són narracions que roden correctament i s'arrodoneixen, sovint, en forma de contes ben acabats. No tenen pèrdua, pel meu gust, els dos primers (La llavor de l'Havanna i El misteri Castelucho), als quals hi afegiria Babilònia, El colibrí d'argent de l'Equador, Avellanes i sàndal a Chiloé i Mal record de Pollosprietos, per citar-ne mitja dotzena. Uns altres són potser més convencionals i qui sap si no n'hi ha algun de sobrer. Tot i amb això, el lector podrà descordar-se satisfet per les plantacions de cigrons als gratacels de Singapur, o davant de l'inesperat anacoreta copte, fill del Perelló, a El regne d'Abisínia. O bé encarat a qualsevol altra falca de catalanitat escampada pel món. Aquest és un dels elements recurrents del volum: el món vist a la catalana. El bullici de Babilònia és com el mercat de Calaf i el colibrí d'argent de l'Equador viu

prop d'una ciutat fundada per un veí de Rocafort de Queralt. Tota la pintura contemporània passa per l'obrador parisenc de Claudi Castelucho i els cementiris de l'Havanna i del Poble Nou semblen bessons. Un recull, doncs, sobretot amable i divertit, treballat amb un estil de seda i amb alguna ombra de descurança editorial com el fet -lamentable, em penso- de presentar un recull com aquest sense índex.

Isidor Cònsul